

IOAN ALEXANDRU

IMNELE SFINȚILOR MARTIRI BRÂNCOVENI

Ediție îngrijită de Costion Nicolescu

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

DOXOLOGIA

Iași, 2014

Mulțumim familiei scriitorului Ioan Alexandru pentru sprijinul acordat în publicarea acestei antologii.

Coperta I – *Logos*, ulei pe pânză, Paul Gherasim

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALEXANDRU, IOAN

Imnele brâncovenilor / Ioan Alexandru. - Iași : Doxologia, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-666-248-2

783

© DOXOLOGIA, 2014

ISBN 978-606-666-248-2

CUPRINS

Martirul și Poetul - Cuvânt înainte de Costion Nicolescu..... 5

IMNE

Clopotele lui Brâncoveanu	49
Salamandra	51
Imnul lui Constantin Brâncoveanu (<i>În pustie cresc oasele</i>)	53
Schit brâncovenesc („Împrejmuit de roiuri și fântâni”).....	63
Imnul lui Constantin Brâncoveanu (<i>Nu-i Patrie acolo unde nu e schit</i>)	64
Brâncoveanu este-n București	75
Brâncoveanu (<i>Pe stâlpi și balustrade și-n altar</i>)	77
Brâncoveanu (<i>Cum Țara Românească-i pe pământ</i>).....	79
Hurezi (<i>La Hurezi mormântul este gol</i>)	81
Brâncoveanu (<i>Pierdut-am totul, țară și copii</i>)	82
Hurezi (<i>Nu după războaie-a ctitorit</i>).....	84
Maria Brâncoveanu	86
Brâncoveni	88
Brâncoveanu (<i>Să mă ierți că iarăși te-am chemat</i>).....	90
Brâncoveanu (<i>Din vinerea cea mare șase luni</i>)	92
Brâncoveanu	94
Troiță brâncovenească	96

Sinaxar brâncovenesc	98
Brâncoveanu la Sâmbăta	105
Pridvorul brâncovenesc	108
Opțiunea lui Brâncoveanu	110
Biblioteca de la Hurezi.....	113
Imnul lui Constantin Brâncoveanu (<i>Brâncoveanu nu s-a temut de moarte</i>)	115
Epitaf	119
Brâncoveanu (<i>Brâncoveanu s-a consultat cu înțelepții vremii</i>).....	121
Iubirea lui Brâncoveanu	122
Schit brâncovenesc	123
Brâncoveanu (<i>Pomul vieții păzit de flăcări vâlvătoare</i>)	124
Oratoriul lui Constantin Brâncoveanu și al fiilor săi	125
1694 15-22 februarie.....	163
Brâncoveanu (<i>Am pierdut totul să nu ne pierdem și sufletul fii mei</i>)	165
ESEURI	
Însemnări despre arta noastră	169
Călător prin Țara Românească	170
Realitatea trecutului	173
Istoria ca patrie.....	174
Brâncoveanu (<i>Cea mai cutremurătoare personalitate...</i>).....	176
Cetatea lui Brâncoveanu	178
Brâncoveanu în pictură	181
Lista cronologică a edițiilor din care au fost preluate imnele și eseurile	197

CLOPOTELE LUI BRÂNCOVEANU

Unde Brâncoveanu n-a-nălțat
Nici pridvoare și nici mânăstire
A trimis în fiecare sat
Câte-un clopot întru pomenire

Până țara toată s-a umplut
Din Transilvania până la mare
De-un ison mai tainic și tăcut
De bătaia mai de sărbătoare

Să nu-l răscoale întru pătimiri
De suflete să se ațină
Până lacrimile din priviri
Străvedeau pământul ce-o să vină

Glasul al optulea neîntinat
Cel lipsit de modulare

Cum este apa de izvor curat
Împăcarea faptei jertfitoare

De trei ori în fiecare zi
Clopotele nu-ncetau să spună
Cei ce-au fost și cei ce vor veni
Că suntem de-a-pururi împreună

La botez și nunți și-nmormântări
Aceleași clopote de mângâiere
Zi și noapte de mai multe ori
Ne frământă întru înviere

(Din *Imnele Țării Românești*, 1981)

SALAMANDRA

pentru Zoe Dumitrescu-Buşulenga

Numai din foc trăiește mănâncă numai soare
Și-nsămânțarea-n foc i s-a promis
Singură făptură târâtoare
Ce joacă-n flăcări ca în paradis

Spre bătrânețe cade în orbire
Dar doru-n ea e încă nesfârșit
Cu ghearele își sapă o ieșire
Spre jarul soarelui din răsărit

Atât de neclintită stă la pândă
Până ce focul razelor fierbinți
Se răsuțește-n peștera străfundă
Să picure un svon de suferinți

Ioan Alexandru

Fierăstruind în stânca uriașă
Cale îngustă focului dintâi
Și funia de flăcări se îngroașe
Până-i strămută cerul căpătâi

Sf. Teodor Studitul

8 Febr 1980

(Din *Imnele Țării Românești*, 1981)

IMNUL LUI CONSTANTIN BRÂNCOVEANU

pentru Constantin

În pustie cresc oasele
Vulturului, se întăresc curate și devin
Umbre-n lumina neamului. El nu vede pământul
De zbor și ce prevede din înalt se lasă peste lume să vestească.
În ritm ceresc întemeiază deschise cuiburi pe drumuri adăpost
Pruncii vin ca dar și mângâiere și, locuind pământul, îi dezvelesc
Matca de har și fagurii cu miere plini de lumină strânsă-n amurg.
În pala blândă-a Duhului lucrează omul pătruns de graiul Patriei.
Și ctitoria izvorăște din adânc, își desfășoară umbre și
Firea precum stejarul semănat pe locul lui cerut de focul gliei
Tu, Constantin, din vulturul Ioanic rămas fără țărână în Bizanț
Cobori în țărna românească pe sângele martir decapitat prodrom.

Patru feciori și șapte fiice au odrăslit
În lină umbra ta și-au dat degrabă-n floare căci ai

Lăsat lumina prin ferestre din Răsărit
De la Hurez curată să-i pătrundă pruncii încă săltând cu bucurie
-N pântecul domnesc; Maria soață, roaba evlaviei în vegherea ta.
Constantin fiul Ștefan și Radu, Matei copii luați din țărna acestui
Blând pământ fragili și botezați cu foc și prea străvezii ulcioare
Cântând pe drumuri de prea plin și frânte-au fost prelungi cum plopul
împovărat,

Aur pe creștetul divin când se răscoală Borasul războinic și mână
Vijelii spre Răsărit înnămolind fântâni și peste holde lăsându-și
Neamul putred de tăciuni ce fumează în vetre și îngheață pruncii
În pântec și morții în pământ căci astfel vrut-a Mirele să revină

În strai de purpură și peste seminția ta. Însă nu
Tu ai fost ceva sub soare,
Ci vulturul din stemă sub coroană în trei
Desfășurată-n cântecul de trâmbițe pe Patmos, lemnul spânzurător
Al căpățânii în plisc de-aramă coborât din slavă singur pe cerul
Constantinilor peste Bosfor. Ctitor de neam ești al treilea în țară
După Întemeietorul Basarab căruia Mircea îi urmară. Ai
Redeschis izvoare gata să se stingă de boala fără leac a vremii
Și după maică Stanca soră de domn drept moșteni să porți mai departe

Zidu-nceput sub turn și acoperiș. Însă de sine-n luminiș sub munte
Într-o poiană stă podoaba seminției. Loc de mormânt patriarhal
Cu neamul strâns sărbătoresc icoană. Ramuri de busuioc slăvit în mâini.

Domnițele firave sub

Coroane stinse sobor în chor răsăritean

Sub flamura Carpaților. Păduri de fag se-ntind și

Stejăriș și până peste Istros se vede către toamnă când oamenii

Scad brusc sub Dumnezeu și țara lor e-o patrie de oase. În templu arde

Mărturie înscrisă-nțelepciunea ta de om în Duhul solomonic.

După Adam pronaosul coboară; până la Ioan pământul e pustiu

Și sângele să curgă nu-ncetează. Pute istoria de idolism

Lege și fără lege aceeași oarbă teamă străjuie pe sub cerul

Nedeschis, cifru de taină poartă creatura la subțioară fără

Grai, pecete-i pusă-n aer pe pământ și în afară-i frig și necuprins

Stăm blânzi aici înfășurați eroinic în bunzi de capre-n peșteri pe sub munți.

Nu cântă instrumentele, ci numai cel viu

A lui rămâne bucuria peste grădini și în

Livezi de aur când clopotul

S-a potolit începe omul harului să cânte. Sub bolta blândă nu-i

Sprîjin decît vocea anahoretică. Nu moștenire-i cântecul. Se
Duce sub pămînt cu cel retras și pruncul e organul nou ce trebuie
S-audă totul de la capăt. Pătrunde vînt ceresc în sacrele fapte
Și-ncep armonicele straturi să grăiască. Fiece om e-ntîiul și
Ultimul. Athosul se-nmulțește fără trup. Sămînța lui se-ngroapă în
Aripe ce nu se văd decît trecând prin foc spre Răsărituri. Fragilă-i
Umbra lumii lăsată pe pămînt să prindă gust de patrie. Locul mai
Întîi în grabă trebuie găsit nainte de-a intra în navă să fie

Unde așeza lumina neamului, fapturile
La rînd trup lângă trup, os lângă
Os, nainte de-a pași văzduhu-n navă și
Hora murmur în amurg să nu-și fi tras din țărna legănarea; până în
Pronaos ai apucat s-aduci întreaga ta străbună seminție din ur-
-Letul vremii nainte de-a se rupe de pămînt flacăra de aur. El a
Vorbit și graiul ți-a dăruit viață și apoi ctitoria ta. Piatra
Se-așează-n loc lângă cuvînt și împreună apare bună casă. Ia chip
Și stîlpul și fiecare-i altfel precum sălbăticiunea din păduri. Nu
Locuim același strai ci slava fiecăruia e alta și nici nu
Regretăm când zilele doboară cu putere însemn pe drumuri, altul
Peste noi. Odată zămislit, după iureșul când sămînța cearcă din

Labe agere tărâmul

Mai potrivit să își împingă somnul greu la

Rădăcini de ape pe zvâcnete ce și-au găsit răs-

Puns, crește un altul. Nu-i al meu precum purtăm un jug din tinerețe, vul-

-Turul ne poartă și el trimes. Căci și în acel smoc puhav de nimic în

Smârcurile-acelea de duhoare, în picătura acră de bură și

De frig, în cleiurile acelea ude cuvântul arde-ncruciat, bătut

Pe-aceleași fulgere. Nu-i mâna mea chemată să răstoarne ci-nțeleagă

Și mângâie coroană de pe rai. Și-odată răsărită-n lume fire

Și dat în floare soarele vlăstar același lucru e cu rodnicia.

Nu se urmează ci deodată împart din harul lor răscolitor și când

Se duc chemate brusc nu lasă urme neterminate ci totul e de

Mult, de la-nceput înscris în cel ce este și

Doar așezarea-aici nu-i decât scut ca lăncile să

Prindă gust de sânge. Însă

N-am avut graiul și timp ci numai locul în care ne înspăimânta să

Coborâm fără foc. Cenușă numai zădărnicia țărni-n care

Nu poate rodi nimic. Sterilă-i țara fără oseminte și Patrie-

I departe de a fi. Aur ceresc în noi nu coborâse pe Aure

Apoi să-l tragem sub pământ. Cu cal și câine călărețul se mistuia în

Flăcări mortul dac. Nu aveam strămoși decât în vijelie și Duhul lor s-a

Spulberat în vânt. Toate erau în grabă și nu durase vatra și în
Temei nu era timp căci focul ager mistuise totul. Cenușile
Cohorte cu viforele vremii pe sub uși și ce îi în aier

Piere în nălucă. Singur

Păgânul rege își retează creștetul po-
-Vară, dar tu rămâi întreg de alții tras pe limba
Sabiei ca să te-ntorci în țară nevătămat și neatins curat și
Neam și fără nici-o urmă de ură. Domnul iubirii și al milei nu ai
Chemat focul pe urme să pogoare ci vulturului sfânt te-ai fost promis
În zborul său ceresc să se-nfășoare cu sângele tău pururi circumscris.
Numele-i una cu persoana și are chip și nu te poți împotrivi
Poruncii lui. Înalte nume îmbrăcăm cu toți și-adesea fără știre
Tragem cortul lor la un liman de taină și li se lasă vreme să își
Asculte străvechiul legământ în murmurele apelor ce ling botul
Corabiei împotmolită-n țărmul blând. Se aude-ncet povara cum

Pătrunde în țesătura

Sângelui și-apoi cum se deschide gura ves-
-Titoare înflorind cuvânt necunoscut din mare.
Departe sacru. Ai ctitorit în țărna românească locul Constantin

Urechi în cosmos în care să captezi zvonirea cerului nemaispășit.
Același necuprins divin se înfioară și-n tihna ta ca-n trestia
Plăpândă a eremitului de pe Iordan. Din peșterile catacombe
Dezvelit peștele Ihtis era lăsat pe țară-n cer să își atragă
Mările reci de dedesubt în voia lui pe veac aici să stăpânească.
Biseriçuța dintr-o zi Hurezi și Sâmbăta și Mogoșoaia. Mamul
Viforâta Polovraci Sinaiul Fundenii Doamnei Potlogi și Brâncoveni
Satul natal eternul Athos și-n scaunul păstorului Bucur sfântul

Soldat Gheorghe Noul candelă ți-a aprins și sfântul
Ioan și Sfântul Saba, la
Râmnic, Ismail Galata. Pe Deal și lui Antim și
De un Lemn și Bistrița Mitropolia Sfântul Dumitru la Argeș, Doamna
Maria Surpatele și Bolniță adaugă clopotnițe și schit
Poiana-i loc și culmile rotate ce stau cu fața-ntoarsă-n Răsărit
Unde pământul cere odihnire pe limba clopotului să fie-m-
-Pins în sus. Eliberează dealul neputința văii și îi rostește
Firea-n Dumnezeu, și-n sate cincizeci și cinci ai așezat fereastră
strâmtă

Ochi prin care cerul să-și zvonească trecerea sfântă și de zi cu zi prin
Nopti. Deasupra-i Nebo-n Răsărit și față-n față cu muntele-n pustie
Unde pietroaietele tânjesc să fie pâini. Lege și milă dar spaimă și

Credință pisc îndreptat cu fața spre apus, munte-
-Ntors etern spre Răsăritul
Taină. Doi vulturi sub coroană se smeresc pe
Două aripi ce sorb tărie dintr-un singur trup păstrând în gheară crinul
Sabie înmugurit în floare. Dar dedesupt în zbor ușor se naște
Basarabic numai unul ce poartă-n plisc mireasmă busuioc din lemnul
Sfânt aflat afară din cetate lângă colinele restaurării
Elena, maica dăruit Mariei stemă prin mâna ta de domn sub har
Preafericit Io Constandin os basarabic nădăjduind în Domnul cu
Țărână și cu flacăra cu tot. La Sfântul Saba sub ocrotirea ta se
Citea din Imnele lui Pindar și Grigorie de Nazianz și-n Fapte
Și Evangheliile mereu și cu răbdare până la sfârșit. Astfel

Știau rosti evlavios
Hrisoavele străbune și milostivi și iuți
Să taie vad în veac focului sfânt ce bântuia în
Vreme în alte seminții peste pământ. Zugravii locu-l îmbrăcau
Cu slavă și cântăreții-n grai întemeiau văzduh și tu cetății îi
Potriveai putere atât cât poate ca să poarte fără să piară-n jug.
Fereastra ctitoriei nu duce în afară ci este ochi ceresc ce
Te-a găsit și-a spart în casa ta o rană prin care să te știi legat de
Rana cosmosului mare ce sângeră pe lemn neîncetat. Veghe-i

Înăuntru, candelă și piatră icoanele de lemn pâlpâie pale
Lăsând aure blânde ce se ating în mers prin spațiul de taină. Mir-
Oase-a slavă și a mir și-a țară căutând încet în grai brâncovenesc. Ochi

Măsurat și ager stăpânit de milă
Rob evlaviei și peste trup stăpân, cuget atins
De har picurat cu miron
Din candelile unsului amurg. Mână-mbrăcată-n duhul mângâierii
Deget prelung și stins înmiresmat pe piept atinge fruntea în trei și se
Pogoară spre umeri pașnic precum un stol de miei. Trupul fragil nu-i
urmă

De trufie și în pasul pașnic și neșovăielnic pătruns de umbra
Crinului de pe covor. Coroana-i semnul sacru pe fruntea monahală.
Aierul sol columbă pătrunde în piept și întreabă și se întoarce-n
Liniște vestind cu ramura-nverzită că-i pe pământ viață și este
Pace în cer și între oameni pace și leagă norii curcubeul sfânt.
Cuvântu-i laudă și nu coboară de pe corola buzelor decât

Atins de vestea fluturelui sol ajuns aici de
Sărbătoare că raclele
Clepsidrei s-au smintit și giulgiurile moarte
S-au curățat cu solzii șarpelui brusc izgonit din iarnă când îngerul în

Poartă lovi din Răsărit. Nume de rege de pe rai înconjurat de
Pruncii tăi și țară ca matca-n stup de faguri și de roi. Rumoare ruptă,
Mir vărsat împrăstie țărâna ta în lumea mea și-a noastră a celor
Ce trăim aici înconjurați de soli și veșnicie. Adesea cei tre-
Cuți sunt viitorul și timpul de asemenea este dat să descifrăm strâmtă
Poteca ce sângeră-n putința neamului. Ceas nu-i oricând vălul să fie
smuls
Ochiul să-și spele rănila prin morți. Cel dus e veghe câtă vreme fiul
Rămâne Metanoia. Altfel acum e idol, ieri mort, naștere destin.

(Din *Imnele Bucuriei*, 1973)

SCHIT BRÂNCOVENESC

lui Paul Gherasim

Împrejmuit de roiuri și fântâni
Stă schitul picurat într-o poiană
Un glas de maică tremură în turn
Când steaua-n cer lovește în aramă

Icoanele sunt coapte pe iconostas
Faguri greoi și galbeni se-nfioară
Când în genunchi călugării cârpesc
O brumă lină de lumini spre seară

Ferestrele înguste abia de le strecor
Luminile ce vin mai de departe
Și firea lor e ruptă de pământ
Și-ncep să lumineze după moarte.

(Din *Imnele Transilvaniei*, 1976)